

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра статистики

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності «051 Економіка»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою
«Статистика бізнесу»
(назва магістерської програми)

на тему: **«Аналіз основних тенденцій міжнародного туризму»**

Виконавець:

Студентка обліково-економічного факультету
Кравченко А.С. _____

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Милашко О. Г. _____

ОДЕСА – 2018

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми кваліфікаційної роботи. Період виникнення туризму сягає сивої давнини. Людина прагнула пізнавати довкілля, що спонукало її до подорожей. Спочатку метою таких мандрівок був пошук їжі, пізніше - корисних копалин та суто науковий інтерес. Людина відкривала все нові і нові території, заселяла їх та окультурювала.

Пізніше розвиток торгівлі вимагав достовірної й докладної інформації про країни, їх населення та звичаї. Одними з перших мандрівників, які збирали таку інформацію, були купці. Поїздки давніх греків і римлян до Єгипту у VI ст. до нашої ери були систематичними. В Єгипті їх приваблювала незвичайна природа, давня історія, культура, а також торгівля.

У середні віки масовому пересуванню людей сприяли хрестові походи та численні війни, спричинені прагненням людей захопити багатства та поширити свою релігію на інші території.

Особливо значний внесок у розвиток подорожей зробило паломництво, яке було досить поширеним в давні часи і не втратило своєї актуальності й сьогодні. Досить масовим було і залишається паломництво мусульман до Мекки і Медини, християн до Гробу Господнього в Єрусалимі тощо.

Незважаючи на мету усіх цих подорожей, вони, безперечно, розширювали географічні знання людини, створювали передумови для великих географічних відкриттів, які мали на меті пошук багатств, налагодження нових торговельних зв'язків.

Розширення торговельних і культурних зв'язків, географічні відкриття, що розширили межі відомого, зумовили збільшення мобільності населення, а це сприяло пізнанню людством навколишнього світу.

Результатом численних подорожей людей у різні часи стало промислове та культурне освоєння багатьох територій, нагромадження численних наукових та літературних матеріалів. У багатьох людей з'явилася потреба у відвідуванні нових територій, в ознайомленні зі звичаями і побутом інших народів. Це зумовило виникнення особливої форми подорожей - туризму.

Активізація господарських та культурних зв'язків істотно збільшувала не тільки рух населення, а й сприяла будівництву доріг, готелів, закладів громадського харчування, зон відпочинку та лікування.

Науково-технічний прогрес активно сприяв розвитку туризму. Адже з появою нових видів транспорту подорожувати стало набагато зручніше. Люди швидше діставалися пункту призначення. Їх перебування у дорозі ставало комфортнішим і вимагало менше зусиль.

Комплексний аналіз сучасного стану ринку туристських товарів і послуг та перспектив його подальшого розвитку дозволить визначити значення туризму як джерела валютних надходжень у світову і національну економіку, виявити його вплив на розширення міжнародних контактів, забезпечення зайнятості, зміцнення національної економіки.

Все це практично неможливо вирішити без статистичного обліку й аналізу, тому що для здійснення грамотної політики в сфері туризму потрібна надійна, достовірна статистична інформація.

Все це свідчить про актуальність обраної теми.

Мета і завдання кваліфікаційної роботи. Метою даної кваліфікаційної роботи є статистичне дослідження міжнародного туризму, виявлення основних тенденцій та закономірностей.

Основними завданнями кваліфікаційної роботи є:

- проаналізувати динаміку в'їзних та виїзних туристів в Україні
- проаналізувати структуру міжнародного туризму;
- проаналізувати динаміку та структуру доходів;
- оцінити динаміку туристичних потоків;
- провести регресійний аналіз туристичної діяльності в Україні.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження в роботі є суб'єкти туристичної діяльності. Предметом дослідження даної кваліфікаційної роботи є туристична діяльність у цілому по Україні.

Методи дослідження. При дослідженні явищ і процесів у сфері туризму використовується сукупність статистичних методів аналізу: методи статистичних групувань, методи середніх та відносних величин, аналізу динаміки, регресійний аналіз.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження є наукові публікації вітчизняних і закордонних учених, нормативно-законодавчі акти України, дані офіційних статистичних збірників України, електронні ресурси офіційних сайтів Державної служби статистики, матеріали науково-практичних конференцій.

Структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

Публікації:

Кравченко А. С. Оцінювання стану та тенденцій розвитку підприємств готельного господарства в Україні / А. С. Кравченко, О. Г. Милашко // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень: збірник наукових студентських праць. – Одеса: ОНЕУ, 2017. – Вип. 3. – Ч. I. – С. 23-28.

Дворжак, А. С. *Статистичний аналіз в'їзного та виїзного туризму в Україні* [Текст] / А. С. Дворжак, О. Г. Милашко // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 5. Частина I – Одеса, ОНЕУ. – 2018. – С. 13 – 17.

У кваліфікаційній роботі наведено:

- 21 ілюстрацій;
- 12 таблиці;
- 34 найменування у списку використаних джерел;
- 6 додатка.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У розділі кваліфікаційної роботи «Теоретичні основи статистичного дослідження туристичної сфери» розглядаються основні поняття та категорії статистики міжнародного туризму, класифікації та види туристичної діяльності, наведено основні статистичні методи аналізу туристичної сфери.

У розділі кваліфікаційної роботи «Статистичний аналіз туристичної діяльності в Україні» проведено статистичний аналіз динаміки міжнародного туризму за період 2012-2017 рр.; проаналізована структура в'їзних та виїзних туристів у 2012 та 2017 роках; проаналізована динаміка доходів турагентів та туроператорів, а також їх структура. Виявлено регіональні особливості в'їзного, виїзного та внутрішнього туризму.

У третьому розділі кваліфікаційної роботи «Моделювання розвитку міжнародного туризму» проведено регресійний аналіз кількості осіб, що виїжджали за кордон та подорожували Україною, а також іноземних громадян, що відвідали Україну за період 2006-2017 рр.; проаналізовано структуру туристів за видами туризму та метою поїздки у 2011 та 2016 роках.

ВИСНОВКИ

Проведений у кваліфікаційній роботі аналіз дозволив зробити такі висновки.

Так, в аспекті України, можемо виділити в'їзних та виїзних туристів. Туристи, що приїжджають чи виїжджають з країни мають певну мету. Проаналізувавши структуру в'їзного турпотоків за мотивацією, можемо зробити висновок, що протягом 2012-2017 років туристів, які приїжджають до України по службових справах з кожним роком стає все менше, те ж саме стосується організованого та приватного туризму. З кожним роком туристів, які відвідують Україну, стає менше, хоча в Україні є багато цікавих туристичних місць. У середньому 70% людей приїжджають у країну у приватних справах, 20% відносять до організованого туризму і всього 10% осіб приїжджають у службових справах. Тобто найчастіше до України туристи приїжджають на відпочинок, адже Україна гідна звання туристичної країни.

Якщо порівнювати 2017 рік з 2016 роком, то туристи приїжджали до України у службових справах на 103% більше або на 2405 осіб, організований туризм зменшився на 35%, а приватний туризм, навпаки, збільшився на 17% або на 4489 осіб. У 2016 році порівняно з 2015 роком відбулося збільшення всіх показників. У 2015 році порівняно з 2014 роком зменшення відбулося за такими напрямками як службова поїздка та приватний туризм, а організований туризм, навпаки, збільшився на 37%. У 2014 році порівняно з 2013 роком усі види туризму продемонстрували зменшення більше ніж на половину. Така ж ситуація відбувалась у 2013 році порівняно з 2012 роком. Якщо аналізувати туризм протягом 6 років, то в цілому спостерігається тенденція до збільшення, окрім організованого туризму.

Отже, за останні роки туристичний потік до України значно зменшився, а це призводить до втрати коштів, які могла б заробити наша країна від туристичної діяльності.

Якщо порівнювати виїзний та в'їзний туризм, то однозначно, що українців, які виїжджають закордон, значно більше, ніж іноземців, які приїжджають до України.

Найбільше українців виїхало закордон у 2013 році, це 2676,3 тис. осіб; найменше - у 2015 році – 1800,3 тис. осіб. З 2015 року спостерігається тенденція до збільшення виїзду українців за кордон. Щодо іноземців що приїжджали до України,

то найбільше туристів приїхало в 2012 році - 262,5 тис. осіб. Далі спостерігається тенденція до зниження відвідування України. Найменше туристів завітало до України в 2015 році – 1,5 тис. осіб. Починаючи з 2016 року, потік туристів збільшився в 22,5 рази. У 2017 році відбулося збільшення відвідування України іноземцями на 14%, хоча рівня 2012 року ми ще досі не досягли.

Туристи до України приїжджають до різних міст. Можна виділити шестірку міст України де найчастіше бувають туристи.

На першому місці по притоку іноземних туристів розташувалась Івано-Франківська область – це 29% від усього турпоток, на другому місці розташувалась Львівська область – 26%, замикає трійку найбільш відвідуваних міст України місто Київ – 23%. Четверте місце займає Одеська область – 16%, п'яте місце посіла Волинська область – 5%, шосте місце займає Закарпатська область – 1%.

Іноземні туристи які приїжджають до України, користуються послугами туроператорів, які продають їм путівки. Проаналізувавши, на яку суму протягом 2012-2017 років туроператорами було продано путівок, можна зробити висновок, що найбільший туристичний потік спостерігався в 2012 та 2013 роках (останній рік приніс найбільше прибутку), у 2014 році відбулося різке зниження потоку туристів, що спричинило падіння продажу путівок та зниження прибутку. Починаючи з 2015 р. й до 2017 р. реалізація туристичних путівок туроператорами почала йти вгору, але рівня 2012 року ми ще не досягли.

На зниження вартості туристичних путівок вплинули такі фактори як інфляція, підвищення курсу долара, нестабільна ситуація в країні, нестабільна політична діяльність, зменшення кількості днів перебування в Україні.

Якщо туристи зупиняються на довший проміжок часу, логічним є те, що й коштів вони витратять більше.

Проаналізувавши туристичний ринок протягом 2012-2017 років можна зробити висновок, що іноземні туристи зупинялися на довший проміжок часу в 2012 році, у 2013 почалося зниження кількості днів перебування майже на 30%, у 2014 році відбулося різке зниження відвідування України іноземними туристами (майже на 93% порівняно з 2013 роком), у 2015 році кількість туроднів ще зменшилась на 30%, у 2016 році відбулось значне підвищення, майже в 3,5 рази, кількості днів протягом яких іноземні туристи перебували на Україні. У 2017 році кількість туроднів знову знизилась на 30% порівняно з 2016 роком.

На зменшення туроднів впливає нестабільна ситуація в країні, нестабільна політична діяльність в Україні, незадоволення обслуговуванням та умовами розміщення.

На зменшення туроднів впливають ті ж самі фактори, що й на вартість туроднів.

Проаналізувавши до яких країн виїжджають українці, можна виокремити 10 найпопулярніших. На першому місці знаходиться Туреччина – 828 тис. осіб, на другому місці Єгипет - 596 тис. осіб, що на 28% менше ніж в Туреччині. На третьому місці - Об'єднані Арабські Емірати – 48 тис. осіб, що на 92% менше ніж виїжджають до Єгипту, далі - Греція, Болгарія, Іспанія, Кіпр, Італія, Чорногорія, Чехія.

Можна прослідкувати, що всі країни з десятки розташовані біля моря, окрім Чехії. Отже українці полюбляють ніжитись на сонечку біля моря.

У 2017 році українці найчастіше відвідували м. Київ, це аж 91% від усіх подорожей українців, Львівська область займає друге місце і становить 5 % від усієї кількості, на третьому місці Івано-Франківська область, яка становить 3%, четверте місце займає Одеська область – 0,7%, п'яте – Вінницька область – 0,3%.

Але Україна та Туреччина, країна до якої на відпочинок виїжджають найбільше українців, омиваються одним і тим самим Чорним морем. Отже Україні потрібно розвиватися в цьому напрямку.

Проаналізувавши структуру виїзного турпотоку за мотивацією, можемо зробити висновок, що протягом 2012-2017 років українці подорожували по Україні по службових справах з кожним роком все більше. Що стосується організованого туризму, то найменшим він був у 2014 році і складав 0,3% від усього річного потоку, наступного року він значно зріс, аж до 5,8% від усього туристичного потоку за рік. У 2016 році він почав падати і у 2017 році порівняно з 2016 роком організований туризм зменшився на 84%. Приватний туризм займає найбільшу нішу у турпотоці за рік, його границі коливаються в межах 90-95%. Найбільше приватний туризм був у 2013 році. Наступні роки він пішов на спад, але в 2017 році порівняно з 2016 роком - збільшився на 13%.

Україна та Туреччина - країни, які розташовані по обидва боки Чорного моря. Чорноморське узбережжя для України є одним із найважливіших туристичних районів. Але за умови схожих рекреаційних ресурсів України та Туреччини, Туреччина пропонує більш якісний туристичний продукт. Набагато більше видів відпочинку та ширший асортимент розваг. Зроблено регіональний аналіз туризму України та Турецької республіки.

У 2017 році до Туреччини найбільше приїжджало туристів з Росії, на другому місці знаходиться Німеччина на третьому – Грузія. Україна знаходиться на 6 місці за кількістю відвідувань Туреччини.

Здійснено аналітичне вирівнювання в'їзного та виїзного туризму за допомогою 3-х річної плинної середньої, для виявлення основної тенденції розвитку. Аналіз було розпочато з в'їзного туризму. Можемо сказати, що з кожним роком іноземних громадян, які відвідують Україну, стає все менше, що призводить до занепаду туристичної діяльності в Україні, проте в останні роки кількість іноземних туристів почала збільшуватись, але не великими темпами.

Протягом 12 років відбулося значне збільшення чисельності виїзних туристів, тобто українці кожного року все більше і більше виїжджають за кордон. Але у 2013 році відбувся різкий спад аж до 2015 року, і починаючи з 2016 року ріст відновився.

Для того, щоб зробити прогноз на 2018 та 2019 роки ми скористалися середньою абсолютною швидкістю приросту та середньою відносною швидкістю зростання за 2014-2017 рр.

Отже якщо у майбутньому збережеться середня абсолютна швидкість приросту, то в 2018 році до України приїдуть іноземців приблизно 46 тис. осіб, а 2019 року – 53 тис. осіб. Спостерігатиметься зростання кількості іноземних відвідувачів.

Якщо ж у майбутньому збережеться середня відносна швидкість зростання, то можемо констатувати, що в 2018 році до України приїде майже 51 тис. осіб, а в 2019 р. – приблизно 67 тис. осіб.

Що стосується виїзних туристів, то якщо здійснювати прогноз на основі середньої абсолютної швидкості зростання, отримуємо що у 2018 році з України виїдуть близько 2 млн. українців, а 2019 року – більш ніж 2 млн. Спостерігатиметься зростання кількості виїздів українців за кордон з туристичними цілями.

А якщо здійснювати прогноз за допомогою середньої відносної швидкості зростання то отримуємо, що у 2018 році з України виїде 2011468 українця, а у 2019 – 2051698 українця.

Для більш глибокого дослідження в'їзного та виїзного туризму в Україні, ми скористалися регресійно-кореляційною моделлю. Було досліджено залежність в'їзного та виїзного туризму від реального ВВП України.

Нами проаналізовано залежність виїзного туризму від реального ВВП України та середньої заробітної плати в Україні.

На основі отриманих даних побудовано регресійну модель:

$$Y = 13402819,42 + 41,606x_1 + 4,709x_2$$

Коефіцієнт регресії $a_1 = 41,606$ показує, що при збільшенні середньої заробітної плати в Україні на 1000 грн, виїзд українців за кордон збільшується на майже 42 особи.

Коефіцієнт $a_2 = 4,709$ показує, що при збільшенні ВВП України на 1 млн. грн, виїзд українців за кордон збільшиться на майже 5 осіб.

R – перший показник у розділі Регрессионная статистика. Його значення, а, таким чином, й значення коефіцієнта парної кореляції, – 0,8949 свідчить, про сильний кореляційний зв'язок між кількістю виїзних туристів, ВВП України та середньою заробітною платою по Україні.

Проведений аналіз туристичної діяльності свідчить, що Україна має величезний потенціал для розвитку туризму, це і природні, і рекреаційні ресурси, історичні пам'ятки культури. Тому розширення мережі туристичних потоків, покращення умов розміщення та підвищення якості наданих послуг у туристичній сфері буде сприяти притоку валютних ресурсів до держави та її економічному зростанню. Але для поліпшення ситуації у туристичній галузі та підвищення туристопотоків необхідно провести спрощення візових та митних процедур; ввести незалежну стандартизацію ліцензування і сертифікації учасників ринку; розробити низьку державних програм з розвитку туризму.

АНОТАЦІЯ

Кравченко А.С.

(прізвище та ініціали студента)

«Аналіз основних тенденцій міжнародного туризму»,

(назва кваліфікаційної роботи)

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності

«051 Економіка» за магістерською програмою

«Статистика бізнесу»,

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, 2018 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – суб'єкти туристичної діяльності України.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти дослідження туристичної сфери та методи статистичного аналізу суб'єктів туристичної діяльності. Проаналізовано динаміку та структуру міжнародного туризму, проведено регресійний аналіз в'їзного та виїзного туризму в Україні.

Проведено аналіз в'їзних та виїзних потоків: проаналізована динаміка та структура туристів за видами туризму та за місцем подорожування

Розглянуто регіональні особливості в'їзного та виїзного туризму в Україні.

Ключові слова: Туризм, туристична діяльність, міжнародний туризм, в'їзний туризм, виїзний туризм, туристичні потоки.

ANNOTATION

Kravchenko A.

(surname and initials of the student)

" Analysis of the main tendencies of international tourism ",

(title of qualification work)

qualifying work for obtaining an educational master's degree in a specialty

"051 Economics" for the master's degree program

"Business Statistics",

Odessa National University of Economics

Odessa, 2017

Master's qualification work consists of three sections. Object of research - subjects of tourist activity of Ukraine.

The theoretical aspects of the study of the tourist sphere and methods of statistical analysis of subjects of tourist activity are considered in the paper. The dynamics and structure of international tourism are analyzed, the regression analysis of inbound and outbound tourism in Ukraine is carried out.

The analysis of inbound and outbound streams is carried out: the dynamics and structure of tourists are analyzed according to the types of tourism and the place of travel.

The regional features of inbound and outbound tourism in Ukraine are considered .

Keywords: Tourism, tourist activity, international tourism, inbound tourism, outbound tourism, tourist flows.